

SINGER LAREN JAARVERSLAG

Stichting Singer Memorial Foundation is een particuliere en ondernemende stichting, opgericht in 1954 op initiatief van mevrouw Anna Singer-Brugh, de weduwe van de Amerikaanse schilder William Henry Singer Jr. De stichting beheert de nalatenschap van het echtpaar Singer, bestaande uit een collectie kunstwerken, een museum, een theater en hun voormalige woonhuis met tuin, villa De Wilde Zwanen. De stichting is gevestigd te Laren NH. Singer Laren, geopend in mei 1956, is voor haar bedrijfsvoering vrijwel volledig aangewezen op eigen inkomsten en ontvangt bovendien bijdragen van de gemeente Laren en de BankGiro Loterij. Singer Museum en Theater en de verhuur van de accommodatie zijn de centrale activiteiten van de stichting. Singer Museum concentreert zich in haar verzamel- en presentatiebeleid op beeldende kunst uit de periode 1880-1950. Rond en in het theater organiseert Singer Laren een cultureel programma dat voor de ruime regio een breed en gevarieerd scala aan podiumkunsten verzorgt, waaronder ook vele uitvoeringen van amateurgezelschappen en -verenigingen uit Laren en omstreken. De binnen- en buitenaccommodaties worden verhuurd aan derden, zowel bedrijven als particulieren. Singer Laren heeft een grote schare enthousiaste begunstigers. Alle activiteiten in Singer Laren trokken in 2013 ruim 169.000 bezoekers. In dit jaaroverzicht, dat verslag doet van de activiteiten in 2013, is ook de financiële verantwoording opgenomen.

Inhoud

- 3 Voorwoord
- 4 Singer Laren Museum
- 7 Singer Laren Theater en Laren Jazz
- 8 Publieksactiviteiten en Educatie
- 9 Singer Laren en de regio
- 10 Singer Supporters
- 14 Verhuur en Accommodatie
- 15 Bedrijfsvoering
- 19 Bijlagen

Voorwoord

Het jaar 2013 stond in het teken van de verdere uitwerking van het plan voor een ‘nieuw Singer Laren in 2016’ en de voor dit plan benodigde fondsen. Dit plan bestaat uit: een theaterzaal, een nieuwe entree voor heel Singer Laren, een publieke beeldentuin op het dak en een parkeergarage. Om verschillende redenen is de parkeergarage uit het plan geschrapt.

Voor het zevende jaar op rij mochten wij in februari, als beneficiënt van de BankGiro Loterij, een cheque van 200.000 euro in ontvangst nemen. Deze bijdrage is bestemd voor uitbreiding van de museumcollectie, restauratie en presentatie van kunstwerken. Met de onmisbare inzet van vele vrijwilligers, onder andere in de museumwinkel, wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de gastvrijheid en de publieksvriendelijkheid van het museum. Bovendien draagt de museumshop voor een belangrijk deel bij aan de exploitatie van onze culturele instelling. De Stichting de Vijftig Zakenvrienden van William Singer verzorgde voor de aangesloten zakenvrienden aantrekkelijke evenementen. De landelijke trend van dalende gemiddelde zaalbezetting in theaters heeft dit jaar ook Singer Laren geraakt. De verhuur van de accommodatie aan zakelijke relaties lijkt al een aantal jaren onder de economische crisis, maar dit jaar was er sprake van een licht herstel. Onze zeer gewaardeerde buffetafdeling verzorgde naast alle heerlijkheden voor museum- en theaterbezoekers ook veel lunches en buffetten voor zakelijke gebruikers van de gebouwen, terrassen en tuin. Voor diners werken wij samen met een groot scala aan cateraars, waarbij de keuze vaak aan de klant wordt gelaten. Dankzij de financiële bijdrage van onze supporters konden wij onder andere bijzondere educatieve projecten voor

kinderen uitvoeren. Veel van de museale rondleidingen worden door de basisscholen afgenomen. De zeer populaire KinderKunstDag verhuisde van de herfstvakantie naar de voorjaarsvakantie. Het fameuze Laren Jazz festival beleefde zijn elfde editie na de herstart in 2003. Twee dagen lang werd het talrijke publiek gemaakt, dit jaar met muzikaal toptalent. Een uniek festival dat veel waardering en groot enthousiasme oogst. Laren Jazz is een initiatief van de Lions Club Crailo, de Rotary Club Laren-Blaricum en Singer Laren.

De relatie met de gemeente Laren werd bij de oprichting van onze stichting vastgelegd. Daarin is de bijdrage die wij van Laren ontvangen verankerd. De kosten van onderhoud aan – en vervanging van – de gebouwen zijn voor rekening van de gemeente. Nu het theater aan vervanging toe is, heeft de gemeenteraad ingestemd met een bijdrage van drie miljoen euro aan een ‘nieuw Singer Laren’. Singer Laren is een ondernemende culturele instelling, die veel aandacht geeft aan de zakelijke aspecten van de exploitatie. Het resultaat van 2013 wordt na het alloceren aan bestemmingsreserves bescheiden negatief afgesloten. De reserves van Singer Laren voorzien in dit resultaat.

De Geefwet 2012-2017, die giften aan culturele instellingen fiscaal aantrekkelijker maakt, heeft zijn uitwerking bij Singer Laren niet gemist. Een verheugend aantal meerjarige schenkingen werd in 2013 notarieel vastgelegd. Samen met het succesvol werven van particuliere en zakelijke bijdragen leidt dit tot een sterke financiële basis voor de nabije toekomst. Met succes werd en wordt een beroep gedaan op de vele particulieren met het hart op de goede plaats voor

Singer Laren. De mecenasen vormen een nieuwe groep begunstigers, speciaal bedoeld als financieel fundament voor de geplande nieuwbouw. Deze groep gaat ervoor zorgen dat de drie miljoen die de gemeente Laren voor dit doel bijdraagt, tenminste wordt verdubbeld. In de loop van 2013 is dat doel bereikt, hetgeen ons sterkt in de overtuiging dat een nog grotere bijdrage haalbaar is. De goede relatie met sponsors, hoofdsponsors, fondsen en subsidiënten verdient de nodige aandacht. Sinds de sponsorcontracten variabele looptijden kennen lopen ze niet meer gelijktijdig af. ABN AMRO, MeesPierson, McKinsey & Company Netherlands, NautaDutilh, PwC, Egon Zehnder International, BoerCroon en sinds dit jaar ook Egeria zijn voor meerdere jaren hoofdsponsor. De ondersteuning door onder andere de Stichting Gifted Art en de Turing Foundation is van onschatbare waarde voor Singer Laren. Alle financiële bijdragen van particulieren, sponsors, gemeenten, fondsen, de Bankgiro Loterij en zakelijke schenkers zijn een onmisbare steun, waarvoor wij heel dankbaar zijn. Evenzeer gaat onze dank uit naar onze medewerkers, de vele vrijwilligers, adviseurs, commissie- en bestuursleden voor de niet aflatende inspanning en de tijd die zij Singer Laren zo ruimhartig ter beschikking stellen. De brede waardering bij een groot en enthousiast publiek voor Singer Laren is voor een heel groot deel aan hen te danken.

Laren, mei 2014

Prof. dr R.G.C. (Dolf) van den Brink,
*voorzitter Commissie van Beheer Stichting
Singer Memorial Foundation*

Singer Laren Museum

In 2013 bezochten 131.888 mensen het museum. Met name de tentoonstelling *Cobra tot Dumas*, de verzameling van het echtpaar De Heus-Zomer, trok verrassend veel bezoekers. Het optreden van de verzamelaars in het populaire tv-programma *De Wereld Draait Door* zal daar zeker toe bijgedragen hebben. De collectie werd verrijkt met diverse verwervingen, waaronder enkele belangrijke schenkingen: het eerste Larense 'schapenschilderij' van Mauve in de collectie en de eerste Larense Sluifjers, een monumentaal naakt van de geliefde van de schilder.

Tentoonstellingen

De eerste twee weken van 2013 was *Erotique Rodin* nog te zien, met daarin de hoogtepunten uit het erotische oeuvre van de Franse beeldhouwer Auguste Rodin. Deze tentoonstelling kwam tot stand op basis van een bijzondere samenwerking met Musée Rodin in Parijs en Meudon. De bijna honderd erotische beelden en tekeningen van deze Franse meester worden slechts zelden getoond. Meer dan 48.000 bezoekers bewonderden de tentoonstelling, waarvan 2667 in 2013. Hierop volgde *Cobra tot Dumas. Collectie De Heus-Zomer*. Deze nauwelijks bekende topcollectie van Henk en Victoria de Heus-Zomer werd in het gehele museum voor het eerst aan een breed publiek getoond. Sinds 1989 verzamelt het echtpaar hedendaagse beeldende kunst van over de hele wereld. Uit deze inmiddels zeer omvangrijke collectie toonde Singer een selectie van Nederlandse schilderkunst, beeldhouwkunst en fotografie. Er was werk te zien van kunstenaars als Karel

Appel, Armando, Rineke Dijkstra, Marlene Dumas, Vivianne Sassen, Jan Schoonhoven en Robert Zandvliet. In diverse mediaoptredens wist het echtpaar De Heus de harten van het publiek te stelen. Met 57.755 bezoekers was de tentoonstelling een groot succes.

De zomer van 2013 werd gewijd aan het *Hollands impressionisme*. Een bijzondere particuliere verzameling was voor het eerst te zien samen met ruim twintig topstukken uit de Singercollectie. Er was werk van de wegbereiders van het impressionisme zoals Johan Barthold Jongkind. De Haagse School was vertegenwoordigd met werk van onder anderen Paul Gabriël, Willem Roelofs en J.H. Weissenbruch. George Hendrik Breitner en Isaac Israëls hadden een prominente plaats in de tentoonstelling met hun Amsterdamse stadsgezichten en portretten van mondaine vrouwen. Ten slotte was ook het modernisme vertegenwoordigd met werk van Jan Toorop, Piet Mondriaan, Kees van Dongen en Jan Sluifjers. *Hollands impressionisme* trok 32.794 bezoekers, boven verwachting voor de zomermaanden.

Tijdens *Hollands impressionisme* waren in de Tuinzalen achtereenvolgens twee kleinere tentoonstellingen te zien. De Singer Prijs van de Stichting Vrienden van het Singer Museum werd uitgereikt aan de beeldhouwer Caspar Berger. Ter gelegenheid hiervan was een overzicht van zijn oeuvre te zien, dat voor een groot deel bestaat uit zelfportretten. De Stichting Vrienden van het Singer Museum kocht Bergers *Zelfportret 3* aan voor de beeldentuin. Na *Caspar Berger* volgde een verkooptentoonstelling van de kunstenaarsvereniging Laren-Blaricum, waar het recordaantal van 78 werken werd verkocht.

Het najaar bleef in zomerse sfeer met *Dwars door Frankrijk met Henri Le Sidaner*. Geïnspireerd door zijn grote voorbeeld, de impressionist Claude Monet, schilderde 'de meester van het intieme landschap' eeuwenoude stadsgezichten, tuinen, binnenplaatsen en stillevens op allerlei plaatsen in Frankrijk. Anna en William Singer waren goed bevriend met de Franse kunstenaar en kochten talrijke doeken van hem. Met twaalf schilderijen beheert Singer Laren de grootste openbare verzameling van zijn werk ter wereld. In een documentaire die tijdens de tentoonstelling vertoond werd, waren unieke beelden te zien van een ontmoeting tussen William Singer en Henri Le Sidaner in Gerberoy. De tentoonstelling kwam tot stand in nauwe samenwerking met Yann Farinaux-Le Sidaner, de achterkleinzoon van de schilder en tevens auteur van de uitgebreide publicatie die bij de tentoonstelling verscheen. Meer dan 47.000 bezoekers genoten van Le Sidaners impressionistische oeuvre, waarvan 38.672 in 2013.

Collectie

Behoud en beheer Tot juni 2013 werden de restauraties na de roetschade, die in februari 2012 in Duitsland ontstond, afgerond. De helft van de 39 schoongemaakte schilderijen werd in de zomermaanden voor het eerst weer getoond tijdens *Hollands impressionisme*. Voor deze tentoonstelling werd ook het werk *Zittend halfnaakt* van George Hendrik Breitner, in 1993 geschonken door het echtpaar Groeneveld-Woerlee, gerestaureerd. Het oppervlaktevuil en het vergeelde vernis werden verwijderd en daardoor zijn

de kleuren nu helderder en is de dieptewerking van de voorstelling toegenomen.

Voor de tentoonstelling *Mauve tot Mondriaan*, te zien vanaf januari 2014, werd onder andere het schilderij *Drie figuren met handkar* van Chris Beekman gerestaureerd. Dit schilderij had een storende, ongelijkmatig opgebrachte en vergeelde vernislaag, die tijdens de restauratie is verwijderd. Omdat de kunstenaar zijn werk opzettelijk niet verniste, is geen nieuwe vernislaag aangebracht.

Ten slotte werd de nieuwe aanwinst *In My Garden* van William Henry Singer Jr., waarover hieronder meer, schoongemaakt en geconserveerd. Deze restauratie werd mogelijk gemaakt door een inzameling die werd geïnitieerd door de heer J.P. Sigmond, lid van de Commissie van Beheer.

Het groot onderhoud aan de beelden in de beelden-tuin, dat in 2012 van start ging, werd dit jaar voortgezet. Onder andere het kwetsbare glazen werk *Compositie van drie balansen* van Bert Frijns onderging een behandeling.

Aanwinsten In 2013 is de collectie van Singer Laren uitgebreid met zeventien objecten. Een overzicht van alle aanwinsten is opgenomen in de bijlagen achterin deze uitgave. Negen van de aanwinsten zijn langdurig bruiklenen uit particulier bezit, waarvoor wij de bruikleengevers zeer erkentelijk zijn.

Bijzondere aandacht vragen drie schenkingen die Singer Laren dit jaar ontving. In mei schonk een anonieme particulier, wiens collectie te zien was in de tentoonstelling *Hollands impressionisme*, een schilderij van Anton Mauve aan het museum. *Het pasgeboren lam* is één van de karakteristieke heidelandschappen met schapen die Mauve in Laren schilderde. Dat het werk

bestemd was voor de Amerikaanse markt blijkt uit het oude plaatje op de lijst met de titel *The New Born Lamb*. William en Anna Singer hadden in Pittsburgh kennisgemaakt met het werk van Anton Mauve. De aantrekkingskracht van deze werken droeg sterk bij aan hun besluit zich kort na 1900 in Laren te vestigen. Een schilderij van Mauve kochten zij echter nooit. *Het pasgeboren lam*, het eerste heidelandschap met schapen in de collectie, kan dan ook met recht een nieuw sleutelwerk voor de collectie worden genoemd. De tweede schenking is een schilderij van Jan Sluijters dat in Laren tot stand kwam. Hij schilderde dit monumentale naakt van zijn geliefde Greet van Cooten in 1910. Sluijters, die op dat moment in Laren woonde en werkte, gold in die tijd als een van de meest vooruitstrevende kunstenaars in Nederland. De Amsterdamse diamantair en verzamelaar Willem Wolff Beffie kocht het schilderij. Na zijn dood kwam het uiteindelijk in bezit van een Nederlandse particuliere verzamelaar die het nu aan Singer heeft geschonken. Na ruim honderd jaar is het naakt van Sluijters weer terug in Laren. Beide werken vormen belangrijke aanvullingen op de collectie. Daarom zijn wij de schenkers zeer dankbaar. De beeldentuin werd in 2013 aangevuld met maar liefst twee beeldhouwwerken. De Pieter De Monchy Stichting schonk een nieuw afgietsel van Pieter de Monchy's *De kleine Schweitzer*. Het originele gipsmodel voor de *Studie voor het Albert Schweitzer Monument te Deventer* uit de nalatenschap van de kunstenaar vormde hiervoor de basis. Het eerste afgietsel uit 1975 werd in 2007 gestolen uit de beeldentuin van Singer Laren. Tot op heden is het beeld niet teruggevonden. Het nieuwe beeld werd op 12 november 2013 onthuld tijdens de uitreiking van de Albert Schweitzer Prijs in het Singer Theater.

Ter gelegenheid van de Singer Prijs verwierf de Stichting Vrienden van het Singer Museum *Zelfportret 3* van beeldhouwer Caspar Berger uit 2005. Er bestaat nauwelijks een traditie van zelfportretten in de beeldhouwkunst en dat vormde voor Berger de uitdaging om het genre en daarmee de grenzen van het medium te verkennen.

De collectie beeldhouwkunst werd verder aangevuld met *New Past* van Henk Visch. Het beeld werd aangekocht op de veiling van de kunstverzameling van Piet en Ida Sanders bij Christie's Amsterdam. In de verzameling van de Singers nam beeldhouwkunst een belangrijke plaats in. Deze aankoop slaat een brug tussen de beeldhouwkunst van rond 1900 in de collectie en de hedendaagse beeldhouwkunst die sinds 2009 voor de Singertuin is verworven.

Ten slotte werd een bijzonder schilderij van William Henry Singer Jr. aangekocht. *In My Garden* behoort tot een serie werken die tot stand kwam rond villa De Wilde Zwanen in de eerste jaren na de bouw en de aanleg van de omringende tuin (1911-1913). Deze voorstelling toont de vijver in de tuin en een hoek van de villa. Het huis van Hein Kever aan de Oude Drift is in de achtergrond te zien. Singer stelde deze serie in januari 1914 voor het eerst tentoon bij kunsthandel Frans Buffa & Zonen in Amsterdam. Er bevonden zich nog geen werken uit deze serie in de museumcollectie. Niet alleen qua onderwerp, maar ook vanwege de post-impressionistische schilderijstijl in korte, naast elkaar geplaatste schildertoetsen in lichte pastel-tinten is het schilderij een belangrijke aanvulling op de museumcollectie.

Bruiklenen Singer Laren ontvangt jaarlijks een beperkt aantal bruikleenverzoeken van collega-instellingen. Net als de meeste musea kan Singer Laren gezien de grootte van de collectie onmogelijk alle werken regelmatig exposeren. Tijdelijke bruiklenen aan derden maken het mogelijk een deel van de collectie toch aan het publiek te tonen. Singer Laren honoreert bruikleenverzoeken indien de eigen programmering en de materiële conditie van het object dit toelaten.

In de bijlagen van dit jaarverslag is een overzicht van uitgaande bruiklenen opgenomen.

Singer Laren Theater en Laren Jazz

Singer Theater

Het theaterjaar 2013 wordt onderverdeeld in de periode januari tot juni, zijnde de tweede helft van seizoen 2012-2013. En de periode september tot en met december, de eerste helft van het seizoen 2013-2014. De Programma Commissie selecteert uit het nationale aanbod van podiumkunsten een afwisselend en voor onze doelgroep aantrekkelijk theaterprogramma. Ondanks het landelijk teruglopende theaterbezoek is er een onverminderd groot aanbod. Singer heeft gekozen voor prachtige toneelvoorstellingen die zich in het Singer Theater altijd mogen verheugen op grote belangstelling. Met een in omvang beperkt en zeer aantrekkelijk programma lukt het ons om het theater verantwoord te exploiteren. Het theater voldoet zeker nog aan alle technische eisen, de bouwkundige staat kan echter niet meer lang mee. In 2013 werden verdere voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd om in maart 2015 de bouw te kunnen starten. De meeste tijd werd aan het ontwikkelen van het voorlopig ontwerp besteed en daarnaast natuurlijk het verwerven van fondsen om de financiering van de verbouwing rond te krijgen.

De, dankzij de jojoënde btw, ingevoerde verstrekking van gratis pausedrankjes is door het publiek dankbaar aanvaard en definitief geworden. In totaal trokken de voorstellingen, lezingen, concerten en bijeenkomsten in het theater, inclusief die van derden, 28.013 bezoekers. Laren Jazz 2013, de vele schoolmusicals, uitvoeringen van balletacademies, voorstellingen van toneelgezelschap De Papegaai, supportersactiviteiten en openingen van tentoonstellingen trokken boven-

dien nog eens 13.990 theaterbezoekers. Een woord van dank aan de vrijwillige gastvrouwen van het theater is zeker op zijn plaats. Zij begeleiden op uitstekende wijze de voorstellingen, lezingen en excursies.

Laren Jazz

Voor de elfde keer op rij vond, nu in het laatste weekend van augustus, het Laren Jazz Festival plaats. Bij deze editie traden gedurende twee dagen op drie podia de beste nationale topartiesten en solisten op. De sponsors van het vrijdagavond diner en de vele spontane vrijwilligers zorgden samen met de professionele staf van Singer Laren voor een groot succes. De samenwerking met Lions Club Crailo en Rotary Laren-Blaricum heeft geleid tot wederom een goed bezochte sponsoravond op vrijdag 30 augustus. Op zaterdagavond 31 augustus was de Big Band van het Metropole Orkest met solisten Fay Claassen en Mike Boddé de topact in het theater, terwijl in het tuinpaviljoen drie *tributes* de show stalen. Achtereenvolgens *The Art of Swing* van Bert Kunst met hun *Tribute to Frank Sinatra*, Peter Beets gaf een ode aan Oscar Peteron en Eric-Jan Overbeek gaf met zijn tienmansband een *tribute to Fats Domino*. Frits Landesbergen en Jeroen de Rijk zorgden voor de intussen beroemde en intieme 'jazzclub', met daarin solisten als Gré-tje Kauffeld en Anton Goudsmit. De Singer Laren Jazz Award ging dit jaar naar de virtuoze trompettist Ruud Breuls. Aan Laren Jazz is een zeer herkenbaar en actueel goed doel verbonden: masterclasses voor de band Remory. Remory bestaat uit musici met

een visuele en een verstandelijke beperking en dankzij Laren Jazz krijgen deze musici al een aantal jaren achtereenvolgende masterclasses van de Gooise Muziekschool. Voor de tweede keer, na het veel te vroegtijdige heengaan van Laren Jazz grondlegger Jaap Blokker, was de theaterzaal muisstil toen Els Blokker-Verwer de inmiddels vermaarde band Remory aankondigde en de andere goede doelen van 2013 bekendmaakte, waaronder muziekinstrumenten voor de Droomboom, Mozarthof en de jonge rockband Garden of Love.

Publieksactiviteiten en educatie

Publieksactiviteiten

Een kleine 1.000 mensen bezochten de zes lezingen die dit jaar op het programma stonden. Bij alle tentoonstellingen was een Nederlandse audiotour beschikbaar. Uit publieksonderzoek bleek dat circa 44% van de bezoekers hiervan gebruikt heeft gemaakt. In 2013 werd bij *Cobra tot Dumas* en *Caspar Berger. Singer Prijs* voor het eerst informatie aangeboden via QR-codes. Het Singer Atelier bood in 2013 een veelzijdig workshopaanbod voor kinderen, families en volwassenen. Een bijzondere workshop vond plaats in de tuin waar kunstenaar Edgar Jansen de deelnemers impressionistisch liet schilderen. Geïnspireerd op het werk van onder anderen Isaac Israëls werd er gewerkt met een model. Ruim 2.500 kinderen brachten in buitenschools verband een bezoek aan het museum. Er vonden verschillende workshops plaats. Zo werd voor het eerst een open atelier voor kinderen georganiseerd. Kinderen konden tijdens de herfst- en kerstvakantie de hele dag binnenlopen in het Singer Atelier. De aangeboden creatieve activiteiten werden afgewisseld: er werd geschilderd maar ook werden er sneeuwballen van jampotten gemaakt. De KinderKunstDag vond in 2013 maar liefst twee keer plaats. In de voorjaars- en herfstvakantie kwamen in totaal 260 kinderen voor deze speciale dag naar Singer Laren. Naast een veelzijdig programma van dans, toneel en beeldende kunst waren dit jaar ook de kleintjes van harte welkom bij de workshop *Duplo Art*. Bij de tentoonstelling *Dwars door Frankrijk met Henri Le Sidaner* werd in de Van Den Brink galerij een andere terugkerende publieksactiviteit georganiseerd. Bij *Jouw werk in Singer Laren* werd aan bezoekers gevraagd een

vakantieremmering op papier te zetten. Er werden 250 werken ingeleverd en de zomerse, kleurrijke kunstwerken zorgden voor veel positieve reacties van het publiek.

Jeugd en onderwijs

Van de 3.326 leerlingen die in 2013 het museum bezochten, kwam ruim 70% naar de tentoonstelling *Cobra tot Dumas*. De meeste scholen kozen bij hun bezoek voor een interactieve rondleiding, maar ook het kleuterproject *Spot en Laila* werd vaak afgenomen. Het educatieve aanbod werd uitgebreid met een nieuw project *Move me!* Dit programma is ontwikkeld voor de bovenbouw van het basisonderwijs en alle klassen van het voortgezet onderwijs. In dit project speelt de verbeelding van de leerlingen een belangrijke rol. Van een bestaand schilderij maken de leerlingen een animatiefilmpje waarin een kunstwerk tot leven komt. Een succesvolle *pilot* werd met 130 leerlingen van College De Brink uitgevoerd. De schoolvoorstellingen in het theater werden door ruim 2.500 leerlingen van basisscholen uit Laren en Blaricum bezocht. De kleuters genoten van de speelse en humorvolle voorstelling *Het ontstaan van wit*. Bij de midden- en bovenbouw stonden twee energieke dansvoorstellingen op het programma: *Circus Santa Sangre* en *Fly away*.

Publiciteit en marketing

De eerste grote tentoonstelling in 2013 was *Cobra tot Dumas. Collectie De Heus-Zomer*. Het verhaal van het echtpaar De Heus-Zomer trok veel publiciteit. Met de

AVRO maakten we een tweedelige documentaire en het echtpaar was te gast bij *De Wereld Draait Door*. NRC *Handelsblad*, *Trouw* en het *Reformatorisch Dagblad* schreven grote artikelen over de tentoonstelling. Uiteindelijk trok de tentoonstelling maar liefst 57.755 bezoekers. De schenking *Het pasgeboren lam* van Anton Mauve was te zien tijdens de zomertentoonstelling *Hollands impressionisme* en resulteerde in een artikel in de rubriek *Aanwinsten* in dagblad *Trouw*. *De Telegraaf* schreef een recensie over de tentoonstelling. Beeldend kunstenaar Caspar Berger ontving deze zomer de Singer Prijs en kreeg aandacht van Radio 1 en het NTR programma *Vrouw zkt kunst*. *Dagblad NRC Handelsblad* schreef een recensie over de najaarstentoonstelling *Dwars door Frankrijk met Henri Le Sidaner*. Voor deze tentoonstelling werkten we samen met Paul Mertz die de titel en advertentie-uitingen bedacht.

De nieuwbouwplannen voor een nieuwe gezamenlijke entree voor zowel museum als theater, een nieuw theater en openbare beeldentuin, werden in 2013 op de voet gevolgd door de lokale media.

De organisatie Buma/Stemra vierde haar honderdjarige bestaan met een serie evenementen, onder andere het Buma Jazz Event op 25 mei in Singer Laren. Door het hele complex traden jazzartiesten op. De toegangsprijs was vijf euro. Het evenement leverde extra publiciteit op voor Singer Laren en liet zien dat jazzmuziek hier thuishoort. Het jaarprogramma 2011-2012 verscheen zoals altijd in mei en werd als eerste gepresenteerd aan de Singer Supporters. Zij hebben voorrang bij reservering van voorstellingen en krijgen bovendien korting. Deze groep wordt met een wekelijkse e-nieuwsbrief op de hoogte gehouden van het theateraanbod. Drie keer per jaar ontvangen zij de Singer Agenda.

Singer Laren en de regio

In januari stemde de gemeenteraad van Laren in met het voorstel van B & W om drie miljoen euro bij te dragen aan de vernieuwing van Singer, waaronder een geheel nieuw theater. Uit de recent uitgevoerde verkenningen door BoerCroon bleek dat Singer Laren een spin-off heeft bij ondernemers in Laren van vele miljoenen euro's per jaar. Onze bezoekers blijken enthousiaste shoppers en goed verterende horecaklanten. Met dat gegeven trad Singer opnieuw in overleg met de plaatselijke ondernemers. Helaas is de organisatie van de Larense ondernemers nog niet hersteld, maar er zijn initiatieven om weer aan 'citymarketing' te beginnen. Onze contacten met de lokale ondernemers vinden vooral bilateraal plaats. De Larense en Blaricumse winkeliers en horecaondernemers zijn gelukkig wel bereid om de museale tentoonstellingen en theatervoorstellingen onder de aandacht te brengen middels het ophangen van affiches en de distributie van folders. Zeker in deze economische tijden blijft de grote publieksstroom, met name naar ons museum, ook voor de plaatselijke ondernemers extra welkom.

Twee weekeinden per jaar zijn onze tentoonstellingen gratis toegankelijk voor inwoners van Laren. Opvallend veel plaatsgenoten maken van die gelegenheid gebruik, zeker aangezien veel inwoners supporter zijn van Singer en dus het hele jaar door al gratis toegang hebben. Dit jaar bezochten weer alle Larense scholen met verschillende groepen de tentoonstellingen en de speciaal voor hen geprogrammeerde schoolvoorstellingen. Leerlingen van de vijf Larense basisscholen konden genieten van de bijzondere sfeer en professionele techniek van een echt theater bij de afscheidsmusicals van de kinderen uit groep 8. Scholen in de regio kunnen, mits zij lid zijn van Singer Laren, in schoolverband gratis met leerlingen naar het museum en deelnemen aan de educatieve projecten. Leerlingen van het voortgezet onderwijs kunnen aan onze activiteiten nog altijd via de CKV-lessen deelnemen. Inwoners van Laren die geen lid of vriend van Singer Laren zijn, hebben toch voorrang bij het boeken van kaartjes voor toneelvoorstellingen, concerten, excursies en lezingen. De door de gemeente Laren gesubsidieerde instellingen kunnen van de accommodatie en het theater gebruikmaken tegen bijzondere voorwaarden. Van deze regeling werd door scholen en door verenigingen veel gebruik gemaakt.

Singer Supporters

De BankGiro Loterij

Voor de zevende achtereenvolgende keer mochten wij op het Goed Geld Gala in februari een cheque van 200.000 euro in ontvangst nemen. Al in 2011 was ons, na een grondige evaluatie, gemeld dat wij ons kwalificeerden voor een nieuwe begunstigingstermijn van vijf jaar. De bestemming van de bijdrage is door de BankGiro Loterij geoormerkt voor aankoop van kunst ter uitbreiding van de eigen collectie, restauratie van werken uit de eigen collectie en de presentatie daarvan. Naast de bijdrage van de gemeente Laren ontvangen wij geen overheidssubsidie, hierdoor vormt de steun van de BankGiro Loterij een cruciale factor in ons bestaan.

Gemeente Laren

Door de afspraken die Anna Singer-Brugh met de gemeente maakte bij de oprichting van de Stichting Singer Memorial Foundation, is de gemeente Laren een belangrijke partner voor Singer Laren. Bij de besluitvorming rond de bijdrage van de gemeente aan de nieuwbouw van Singer Laren speelde de wens van de gemeente om tot een 'lossere' toekomstige band met Singer Laren te komen een rol. Dit betekent dat de bij de stichting in 1956 gemaakte afspraken gewijzigd moeten worden. Dat vergt een zorgvuldige afweging en een idem beslustraject. De nu nog bestaande overeenkomst voorziet in een bijdrage in de exploitatie en het onderhoud van de gebouwen en het terrein. De gemeente wenst de bijdrage in de exploitatie

binnen afzienbare termijn te beëindigen. Singer Laren blijft belangrijke culturele diensten aan de gemeente en de Larense gemeenschap leveren. Bovendien levert Singer Laren een belangrijke bijdrage aan de Larense economie. In juni ontving de Commissie van Beheer de gemeenteraad en het college van B & W om verslag te doen van de vele activiteiten die Singer Laren in het voorbije jaar speciaal voor Laren heeft georganiseerd. De tentoonstellingen *Cobra tot Dumas*, *Collectie De Heus-Zomer* en *Dwars door Frankrijk met Henri Le Sidaner* waren allebei een weekend gratis toegankelijk voor inwoners van Laren.

Singer Leden

Singer Leden is de oudste en grootste supportersclub van Singer Laren. Opgericht bij de opening in 1956, heette deze vorm van ondersteuning ACC (Algemeen Cultureel Centrum). De Leden van Singer Laren kopen circa 50% van de beschikbare theaterkaartjes. Zij zijn daarmee een factor van belang voor de continuïteit van het theater. De leden hebben ook het hele jaar door gratis toegang tot het museum. De in verhouding bescheiden contributie van enkele tientjes is vaak snel terugverdiend met de korting op de kaartjes en het gratis museumbezoek. Hierin ligt een belangrijke reden voor het grote aantal leden. Door de focus op werving van supporters voor de financiering van een 'nieuw Singer Laren in 2016', is de ledenwerving achterop geraakt en loopt het aantal leden terug. Een nieuwe ledenwerving, onder andere onder nieuwe inwoners van Laren, staat op het programma. Dit jaar

werd voor de vierde maal het theaterseizoen afgesloten met een speciaal voor de leden toegankelijke feestelijke voorstelling. Een emotionele *tribute to Johnny Cash* van Def Americans kreeg een warm onthaal en tijdens de *meet & greet* in de sfeervolle foyer dankten vele fans hem voor een mooie avond.

Singer Vrienden

2013 was voor de Stichting Vrienden van het Singer Museum weer een jaar waarin verschillende activiteiten voor de Vrienden werden georganiseerd.

Vriendenwervingsavond Op 16 april was er een Vriendenwervingsavond waar aan de Vrienden gevraagd werd om potentiële nieuwe Vrienden mee te nemen.

Harriet Stoop-de Meester gaf die avond de exclusieve lezing *De Artotheek-kunstenaars en hun werk*. Na de lezing was er gelegenheid om de werken van de artotheek te bekijken en was het mogelijk de tentoonstelling *Cobra tot Dumas. Collectie De Heus-Zomer* te bezichtigen met een korte inleiding op zaal door museumdirecteur Jan Rudolph de Lorm.

Op 30 mei vond de officiële opening plaats van de tentoonstelling *Hollands impressionisme*, een bijzondere particuliere verzameling voor het eerst te zien samen met twintig onlangs gerestaureerde werken uit de Singercollectie.

Singer Prijs De Singer Prijs 2013 werd tijdens een zonovergoten 2de juni uitgereikt aan Caspar Berger (Utrecht 1965). Caspar Berger is een gedreven beeldend kunstenaar die het genre van de beeldhouwkunst onophoudelijk verkent en verbreedt. Gebruikmakend van de rijke kunsthistorische beeldtraditie creëert hij op authentieke wijze vernieuwende en indringende sculpturen, waarbij hij zijn eigen verhaal steeds weer herkenbaar weet te verbeelden. Daarbij is hij voortdurend op zoek naar de relatie en spanning tussen binnen- en buitenkant, tussen werkelijkheid en imago. Dankzij de Singer Prijs 2013 is *Zelfportret 3* (2005), dat die dag onthuld werd, aan de beeldencollectie van Singer Laren toegevoegd en permanent zichtbaar in de Singertuin. Een gezellige borrel in de tuin sloot deze prachtige dag af. De Singer Prijs is een initiatief van de Stichting Vrienden. Dankzij de financiële steun van de Vrienden kan deze prijs om het jaar worden uitgereikt en wordt er, naast een tentoonstelling van de gekozen kunstenaar, een werk aangekocht voor de Singercollectie.

Tentoonstellingen De najaarstentoonstelling *Dwars door Frankrijk met Henri Le Sidaner* werd op donderdagavond 5 september in een overvolle theaterzaal geopend door de achterkleinzoon van de schilder, Yann Farinaux-Le Sidaner, waarna de Franse chansonnier Philippe Elan een prachtig optreden gaf. De tentoonstellingen *Hollandse impressionisme*, *Dwars door Frankrijk met Henri Le Sidaner* en *Caspar Berger. Singer Prijs* zijn mede mogelijk gemaakt door een substantiele financiële bijdrage van de Vrienden.

Artotheek Ook dit jaar zijn er ruim honderd werken van ongeveer veertig hedendaagse professionele kunstenaars door de Artotheek Commissie samengebracht en tentoongesteld in het prentenkabinet voor de uitleen en verkoop tijdens de voor-, en najaarsartotheek 2013. Deze artotheek wordt speciaal voor de Vrienden en andere trouwe supporters van het Singer Museum georganiseerd. Zowel tijdens de voorjaars- als de najaarsartotheek zijn bijna alle werken uitgeleend. Voor de eerste keer was de najaarsartotheek behalve op zaterdag en zondag, ook op vrijdag open. Dat resulteerde in een stijging van het aantal bezoekers. Tot nu toe zijn vijftien werken verkocht.

Singer Shop De Singer Shop en theaterwinkel werden dit jaar door 36 enthousiaste Vrienden-vrijwilligsters gerund. Dit gebeurt onder de auspiciën van de shopmanager Karen Kühbauch. Ook dit jaar werd het assortiment van de Singer Shop weer aangepast aan de tentoonstellingen. Tijdens de tentoonstelling *Cobra tot Dumas* werden er mooie kaartenmapjes verkocht waarin de hoogtepunten van de collectie De Heus-Zomer waren opgenomen. Ook de overzichtscatalogus vond gretig aftrek en veel beginnende verzamelaars waren geïntrigeerd door het unieke verhaal van dit verzamelaarsechtpaar. Naast de vele boeken over hedendaagse kunst voerde het boek *Dat kan mijn kleine zusje ook* van Will Gompertz de boventoon. Na de hedendaagse en moderne kunst werd de Shop omgebouwd tot een winkel vol Hollandse waren die paste bij de tentoonstelling *Hollands impressionisme*. Van boeken over de Haagse School en leuke tulpen- en bloemenvazen. Daarna kwam de laatste metamorfose, de Shop werd een Franse winkel waarin zelfs het beroemde tafeltje

van Henri Le Sidaner werd geplaatst. Speciaal voor deze gelegenheid werden Singer Laren stokbroodplanken met logo en verschillende soorten dienbladen en onderzetters ontwikkeld.

Om de winkel nog beter te laten aansluiten op de wensen van de Vrienden en andere supporters, wordt het aanbod in de winkel verder verfijnd en aangepast. Dit gebeurt op basis van publieksonderzoek onder onze supporters, vrienden, leden en andere klanten en relaties.

Hiermee kunnen we in de toekomst meer gerichte acties doen die aansluiten bij de interesse van de vaste bezoekers van Singer Laren. Deze vaste bezoekers krijgen via die acties producten aangeboden die niet in de winkel te koop zijn. De winkelvrijwilligsters krijgen aanvullende ondersteuning om hun belangrijke rol nog beter te kunnen uitvoeren. Daarnaast worden activiteiten opgezet om de mensen uit de omgeving van Laren die Singer nog niet frequent bezoeken te bereiken.

Een stap in deze richting was de start van de webwinkel en in de komende jaren wordt deze verder ontwikkeld.

Speciale verzoeken voor exclusieve cadeaus – individueel of in grotere oplages – gebeurt nu al ten behoeve van groepen die Singer Laren bezoeken, maar wij willen dit ook graag aan al onze relaties gaan aanbieden.

Het is de bedoeling dat een bezoek aan de Singer Shop, of het nu de fysieke winkel, de theaterwinkel of de museumwinkel is, een bijzondere en plezierige ervaring blijft.

In de Shop werd veelal met een dubbele winkelbezetting gewerkt. Door de succesvolle verkoop van kaarten, catalogi, boeken, posters en de vele

andere artikelen was het steeds een uitdaging de Shop optimaal bij te vullen. De winkelvrijwilligsters hielpen daarnaast met de af- en opbouw van de Shop naar aanleiding van de wisselende tentoonstellingen. Voor elke nieuwe tentoonstelling kregen de vrijwilligsters een uitnodiging voor de personeelsrondeleiding door Jan Rudolph de Lorm met aansluitend een winkelinstructie. Dit om de dames zo goed mogelijk te informeren over de nieuwe producten in de Shop.

In april werd er een informatieve voorjaarsbijeenkomst georganiseerd. Hiervoor werd Ronald van Aggelen van Early Bridge aangetrokken met het doel de dames een frisse blik te geven op de verkoopwerkzaamheden.

Dankzij al deze belangeloze inspanningen van deze Vrienden-vrijwilligsters kunnen wij terugkijken op een bijzonder succesvol verkoopjaar.

Uitstapje voor alle Singer vrijwilligers De Stichting Vrienden en Singer Laren waarden de betrokkenheid en inzet van alle Vriendenvrijwilligers zeer en samen met de Commissie van Beheer organiseren zij als dank een uitstapje voor alle Singer vrijwilligers. Dit jaar ging de busreis richting Slot Zuylen waar we gastvrij ontvangen werden door de directeur Marian van Dijk. Na een boeiende rondleiding door het slot en haar bijzondere tuin volgde een lunch op het zonnige terras. Tot slot ging het gezelschap per boot de Vecht af. Wij kijken terug op een zeer geslaagde dag!

Bestuur Het bestuur vergaderde in het afgelopen jaar zes maal en hield in september haar jaarlijkse brainstorm middag. In maart en oktober vonden de gezamenlijke vergaderingen met de Commissie van Beheer plaats. De samenstelling van het bestuur bleef het afgelopen jaar ongewijzigd. In 2013 was het aantal begunstigers van de Stichting Vrienden 1070, waarvan 1036 Vrienden en 34 Bedrijfsvrienden.

Young Singer

Het in 2011 gestarte initiatief Young Singer, een groep jonge Singer Supporters, begon het jaar 2013 met een bijzonder Nieuwjaarsdiner. Het diner vond plaats temidden van de kunstwerken en werd muzikaal ondersteund door de beroemde jazz pianist Michiel Borstlap.

In mei werden de Young Singer leden verrast met een speciaal voor hen geschreven programma van cabaretier Coen Jutte en een heerlijke barbecue.

Tijdens de derde Familiedag, traditiegetrouw op de laatste zondag in september, kregen de ouders een rondleiding door het museum en konden de kinderen deelnemen aan diverse leuke workshops. Er werd papier geschept in de tuin, geschilderd op de iPad en een animatiefilmpje gemaakt. De middag werd afgesloten met een heerlijke picknick met Frans thema in de Orangerie en de tuin.

Natuurlijk werd de welkome steun aan Singer Laren niet vergeten. Ook voor Young Singers biedt de Geefwet meer fiscale mogelijkheden en schenkers van een lijfrente genieten maximaal voordeel en daarvan profiteert Singer Laren!

Singer Fellows en Fellow Founders

De sinds 2004 bestaande actie 'Singer Laren moet verder, u doet toch mee', kent inmiddels een verheugend aantal Fellows. Fellows zijn geen calculerende burgers die uitsluitend de kosten en baten analyseren, maar onbaatzuchtige supporters die beseffen dat hun bijdrage noodzakelijk is voor een bloeiend Singer. Er hebben zich nu rond de honderd particulieren aan Singer Laren verbonden met een meerjarige lijfrente van in totaal enkele tonnen euro's per jaar. Enkele tientallen zogenaamde Fellow Founders schenken nog veel grotere jaarlijkse bedragen voor een periode van tien jaar. De Fellows en Fellow Founders maken daarmee onder andere de uitvoering van bijzondere projecten op de terreinen communicatie, educatie en publieksactiviteiten mogelijk. De Fellowactie zal ook de komende jaren actief worden uitgevoerd. Voor de tweede keer werden de Fellow Founders apart geïnterviewd over 'hun' projecten. Charlotte Ebers gaf een exclusieve toelichting op haar werkwijze bij het maken van documentaires over kunstverzamelaars. Dit aanleiding hiervoor was de voor Singer Laren gemaakte documentaire over de verzameling van Henk en Victoria de Heus-Zomer. Tijdens een drukbezochte Fellowmiddag volgden de Fellows de muzikale workshop van trompettist André Heuvelman. Een heerlijk buffet in de Orangerie besloot deze mooie middag.

Singer Zakenvrienden

De Zakenvrienden, officieel de Stichting de Vijftig Zakenvrienden van William Singer, is een heel bijzondere groep ondernemers die zich verbonden weten door exclusieve, maar ongedwongen evenementen in Singer Laren. De mooiste optredens, de heerlijkste diners, de leukste workshops. Kortom drie tot vier maal per jaar genieten zij van de vele mogelijkheden die Singer Laren hen biedt. Bovendien leveren zij een welkome financiële bijdrage aan Singer Laren. Dit jaar werd die bijdrage besteed aan de KinderKunstDag en bijzondere educatieve projecten voor basisschoolleerlingen.

Sponsoring

Gedurende dit verslagjaar werden initiatieven genomen om nieuwe sponsors aan Singer Laren te verbinden. Dit jaar werd de Stichting Singer Memorial Foundation ondersteund door de al eerder genoemde bijdragen van de Gemeente Laren, de BankGiro Loterij en door de sponsors ABN AMRO Bank, BoerCroon, McKinsey & Company Netherlands, NautaDutilh, PwC en Egon Zehnder International. Dit jaar trad Egeria toe tot het keurkorps van hoofdsponsors.

Verhuur en accommodatie

Mede door de langzaam opkrabbende economie is 2013 een beter jaar dan 2012 geweest voor verhuur van onze accommodatie.

De unieke combinatie van theater, villa, tuin, museum en Orangerie is en blijft een belangrijke factor voor huurders om voor Singer Laren te kiezen. Steeds belangrijker in de locatiekeuze is Singer Laren als ondernemende culturele instelling en het maatschappelijk belang van de organisatie. Ook goede en gratis parkeerfaciliteiten en de gunstige ligging centraal in het land brengen veel particulieren en bedrijven naar Singer Laren.

Een flinke bijdrage komt van de verhuur van de Orangerie. Een prachtige locatie voor high tea, bedrijfs-presentatie en lunch, uniek in combinatie met een tentoonstellingsbezoek. Daarnaast geeft de Orangerie reserveringsruimte aan theaterzaal en villa door als restauratieve ruimte te dienen voor de museumgasten. Singer Laren ontving ook in 2013 weer een grote groep vaste huurders. Zo reserveerden bijna alle Larense basisscholen het theater voor hun eindejaarsvoorstellingen. Daarnaast boekten ook dit jaar weer veel balletscholen uit de regio het theater en ontvangen wij in de villa wekelijks de Sociëteit Het Gooi van 1945. Ook de voorstellingen van toneelvereniging De Papegaai, bijeenkomsten van sponsors, Vrienden, Zakenvrienden, Young Singers, Singer Fellows, Laren Jazz en Tesselschade Arbeid Adelt zijn terugkerende activiteiten.

Bijzonder in 2013 waren onder andere het verjaardagsfeest van Buma/Stemra in een tent in de tuin en de opnames van *Tussen Kunst & Kitsch*.

Ook maakte de gemeente Laren gebruik van Singer Laren als accommodatie en ontvingen wij weer de vrijwilligers van Versa Welzijn.

Veel particuliere huurders kennen Singer Laren inmiddels als dé gastvrije accommodatie voor bijeenkomsten. Ook in 2013 vond men veelvuldig de weg naar Singer voor huwelijksceremoniën, afscheidsrecepties, jubilea, walking dinners en condoleances.

Buffet

De afdeling Buffet is altijd actief. Zij opereert dagelijks als buffet voor de museumbezoekers, verzorgt de catering voor theatergasten en speelt een hoofdrol in de uitvoering van alle partijen en evenementen die via de afdeling Verhuur binnenkomen.

Verder valt te denken aan de opening van een tentoonstelling, een vergadering of een diner, allemaal zaken waar de afdeling nauw bij betrokken is. De afdeling Buffet is een zelfstandig, maar uitvoerend orgaan, en daardoor volledig afhankelijk van alle andere afdelingen binnen Singer Laren en werkt voor grotere opdrachten samen met diverse professionele cateraars.

Bedrijfsvoering

Investerings

Met het oog op de in 2015-2016 voorgenomen nieuwbouw en de daarmee samenhangende verbouwing van de villa, de foyer en de museumshop, is zeer terughoudend geïnvesteerd in gebouw en apparatuur. Wel is de noodzakelijke volledige vernieuwing van de daken en de daklichten van het museum uitgevoerd. De overgang naar LED verlichting in theater en museum werd versneld doorgevoerd. Deze overgang naar LED leidt tot een forse besparing van het energieverbruik. De investeringen konden worden gedaan dankzij een extra onderhoudsbijdrage van de gemeente Laren. De bijdrage van de BankGiro Loterij is onder andere bestemd voor de aankoop van kunstwerken ter aanvulling en uitbreiding van de eigen collectie en restauraties. Dit jaar werden met de bijdrage van de BankGiro Loterij enkele belangrijke werken aangekocht en presentaties van werken uit de eigen collectie gerealiseerd.

Bestuur en organisatie

Op 1 september trad Carel van der Spek, penningmeester in de Commissie van Beheer, terug. Hij verliet het bestuur na ruim twaalf jaar. Singer Laren zal zijn deskundige betrokkenheid missen. Gerben Kuijper volgt hem op; tijdens een feestelijk en intiem afscheid werd de portefeuille overgedragen. Het bestuur, formeel de Commissie van Beheer, kwam in totaal zeven maal bijeen. Het veruit belangrijkste onderwerp was, naast de visie op het museum- en theaterbeleid, de financiële basis, de fondsenwerving voor een 'nieuw

Singer Laren in 2016', supportersacties en de opvolging van de algemeen directeur die begin 2014 met pensioen gaat. Twee nieuwe bestuurscommissies bespreken en begeleiden het nieuwbouwproject.

We namen afscheid van enkele medewerkers en verwelkomden nieuwe. Karlien Metz versterkte onze gelederen als nieuwe coördinator tentoonstellingen. Directiesecretaris Sophia Dijkgraaf maakte plaats voor Tamar Weidema. Na vele jaren goed werk verricht te hebben op educatief gebied verliet Roos Langendorff Singer. Tessa van Deijk volgde haar op. Binnen de afdeling techniek maakte Teuni van Beek plaats voor Denise Feenstra. En tot slot ging bewaker Rob Schaapherder met pensioen na vele jaren trouwe dienst.

Vrijwilligers

Singer Laren heeft 120 medewerkers waarvan 76 vrijwilligers. De verkoop in de museumshop – en sinds dit jaar ook de theatershop en de artotheek – wordt geheel gerund door vrijwilligers van de stichting Vrienden van het Singer Museum. Verder worden functies zoals museum- en theatergastvrouw, assistent museale research, bibliotheek en archief ook vervuld door enthousiaste vrijwilligers. De bedrijfsvoering van Singer Laren zou in groot gevaar komen als zij de inzet van haar vele vrijwilligers zou missen. Daarnaast zetten alle bestuurs- en commissieleden zich ook in op vrijwillige basis. Singer Laren is dankbaar en trots op haar unieke bedrijfsmodel! Bij de winkelvrijwilligsters namen wij afscheid van Louise Middelburg, Ingrid Barkey Wolf en Marga Wijssenbeek. Er werd één nieuwe dame verwelkomd:

Janet Ross. Bij de vrijwillige gastvrouwen theaterbezoek namen wij afscheid van Ina van Gent, en verwelkomden Evelien Meijer en Carla van Ruiten. De gastvrouwen museumbezoek tot slot zagen Marina Paetz en Evelijn de Graaf-de Ruiter gaan, en verwelkomden Willy Lahay, Kino Jansonius en Cobi Tolman.

Stages

Singer Laren vindt het belangrijk om de jeugd door middel van stages enthousiast te maken voor de organisatie. In 2013 waren er drie stagiairs van diverse middelbare scholen uit de omgeving. Zij hebben een week meegelopen met alle verschillende onderdelen van het bedrijf en hebben een goed beeld gekregen van onze bijzondere culturele onderneming. Tevens heeft een studente Museologie van de Reinwardt Academie vier maanden stage gelopen op de afdeling museumzaken.

Bezoekcijfers

Alle activiteiten in heel Singer Laren trokken in 2013 gezamenlijk 169.601 bezoekers. Het theater van Singer Laren trok in totaal 37.713 bezoekers, verdeeld in 13.797 voor het theaterprogramma; 11.416 voor lezingen, schoolvoorstellingen, openingen, LarenJazz, Vriendenlezingen enz; 12.500 voor congressen en verschillende producties voor en door derden. De tentoonstellingen trokken in totaal 131.888 bezoekers. *Cobra tot Dumas. Collectie De Heus-Zomer* was met 57.755 bezoekers de best bezochte tentoonstelling.

Financiële verantwoording

Verkorte staat van baten en lasten 2013 in €

	2013	2012
Opbrengsten	2.630.187	2.970.729
Direct toe te rekenen lasten	1.364.697	1.631.178
Bruto exploitatieresultaat	1.265.490	1.339.551
Lasten		
Personeelslasten	1.229.401	1.162.810
Aankoop en restauratie kunstcollectie	65.213	44.207
Uitgaven nieuwbouw Singer laren	242.701	0
Exploitatielasten	532.567	515.923
Onderhoud en instandhouding	464.000	414.000
Afschrijving renovatiekosten	80.225	80.225
	2.614.107	2.217.165
Netto exploitatieresultaat	-1.348.617	-877.614
Het nadelig exploitatieresultaat wordt gedekt door:		
Subsidie Gemeente Laren	653.000	603.000
Overige subsidies	5.568	5.568
Project gerelateerde bijdragen	463.785	237.550
Bijdragen nieuwbouw Singer Laren	250.000	0
Bijdragen aankoop en restauratie kunstcollectie	47.685	235.000
Bijdragen sponsors en giften	210.968	169.526
Renteopbrengsten beleggingen	23.518	33.289
	305.907	406.319
Saldo baten en lasten	329.121	330.144
Dotatie bestemmingsreserves en -fondsen		
Saldo boekjaar	-23.214	76.175

Cijfers afkomstig van de jaarrekening 2013

De uitgebreide jaarrekening 2013 is vanaf 1 juni 2014 beschikbaar op aanvraag.

Besturen en commissies per ultimo 2013

Commissie van Beheer

Dhr. P.J. Kalff *erevoorzitter (sinds 2007)*
Dhr. R.J. Nelissen *erevoorzitter (sinds 2001)*
Dhr. W.P.M. van der Schoot *erelid (sinds 2007)*
Dhr. R.G.C. van den Brink *voorzitter*
Dhr. C.N. van der Spek *penningmeester (tot 1 september)*
Dhr. G. Kuijper *penningmeester (vanaf 1 september)*
Dhr. P.H.C.J. van Doorne
Mw. C.S. de Klerk-Waller
Dhr. E. Slokker
Dhr. P.J. Sigmond
Dhr. E. de Vries
Dhr. drs E.J. Roest *commissaris van toezicht*

Directie

Dhr. R. Sinaasappel *algemeen directeur*
Dhr. J.R. de Lorm *museumdirecteur*

Programma Commissie

Dhr. E. de Vries *voorzitter*
Dhr. D.A. Bakker
Dhr. C. de Kloet
Mw. T. Weidema
Dhr. R. Sinaasappel
Mw. H. Terlingen
Dhr. R. Räkera
Dhr. K. van de Veer

Stichting Vrienden van het Singer Museum

Mw. mr. C.S. de Kerk-Waller *voorzitter*
Dhr. drs. F.B. Deiters *penningmeester*
Mw. M.J. van Halder-Dekker *secretaris*
Mw. S. Bendel-van Peski *evenementen & activiteiten*

Mw. J. Hilbrink-Langemeijer *winkelvrijwillig(st)ers*
Mw. drs. H. Stoop-de Meester *artotheek & singer prijs*
Dhr. L. Vollebregt *Shop*

Artotheek Commissie

Mw. H. Stoop-de Meester *voorzitter*
Mw. W. Coebergh-Hoof Graafland *penningmeester*
Mw. H. Schellens-van Kippersluis
Mw. M. van den Bosch-van Nispen tot Sevenaer
Mw. A. Sibbing-de Bruijn
Mw. K. Kannekens-Ruseler
Mw. L. Bixner-Droge
Dhr. F. van Heemstra

Medewerkers en vrijwilligers ultimo 2013

Medewerkers met tenminste 50% arbeidstijd

Mw. R.C.M. Alessie *museumbalie*
Mw. T. van de Beek *technische dienst*
Dhr. R.J. Bierens *suppoost*
Mw. L.B.M. Bunschoten-Derwig *secretariaat*
Mw. S.M.T. Dijkgraaf *directiesecretaris*
Dhr. N.J. Dix *suppoost*
Mw. A.J. Erenstein-Oosterhof *buffet*
Dhr. E.H.M. van Gelderen *suppoost*
Mw. A.R.M. Hees-Duurland *buffet*
Mw. H.H.W. Hilhorst *assistent boekhouding*
Dhr. P. Hoekstra *suppoost*
Dhr. J.G. de Jong *verhuur en accommodatie*
Mw. D.H.M. Feenstra *technische dienst*
Dhr. C.D.K. Kleijer *suppoost*
Mw. K. Kühbauch *museumshop*
Mw. R.E. Langendorff *educatie*
Dhr. D. Leiker *suppoost*

Mw. A.M. van Lienden *conservator*
Dhr. J.R. de Lorm *museumdirecteur*
Mw. K.E. Metz *tentoonstellingcoördinator*
Mw. L. van Miltenburg *buffet en verhuur*
Dhr. W. Otten *suppoost*
Dhr. R. Räkera *hoofd technische dienst*
Mw. I.W.L. Rietveld *museumbalie en theaterkassa*
Dhr. R.D. Schaapherder *suppoost*
Dhr. J. van Setten *technische dienst*
Dhr. R. Sinaasappel *algemeen directeur*
Mw. M. Sjollema *museumbalie, secretariaat en theaterkassa*
Mw. D. Soer *secretariaat*
Mw. S. Spijkerman *communicatie en PR*
Dhr. T. van der Zwaan *suppoost*
Dhr. Th.P.M. Strengers *huismeester*
Dhr. J. Vermeij *suppoost*
Dhr. Ph. Wartenbergh *hoofd buffet*
Mw. T. Weidema *directiesecretaris*
Mw. E.M. Weijman-Bremken *buffet*
Mw. M.J.R. Wolken-Eulderink *hoofd financiële administratie*

Vrijwillige gastvrouwen theaterbezoek

Mw. L.B.M. Bunschoten-Derwig
Mw. G.E.J.C.M. Hermans-Lucassen
Mw. E. Meijer
Mw. C. van Ruiten
Mw. A. van Setten
Mw. J. Terschegget

Vrijwillige gastvrouwen en -heer museumbezoek

Mw. J.C.C. Baar
Mw. M.J. Beijers
Mw. L. Bouwsema

Mw. O. Dol
Mw. J.J. Dorrestijn
Mw. G. Dresselhuys
Mw. H. de Gast
Mw. R.J.M van Gent
Mw. K. Jansonius-Schultheiss
Mw. H.A. Moes-van Eunen
Dhr. W.J.G. van der Heijden
Mw. P.W.M. de Hilster
Mw. M. Huijg
Mw. W. Lahay
Mw. H. van Leeuwen
Mw. A. Liem-Okma
Mw. M. Padberg-van Santbrink
Mw. M. Peters-Lambooy
Mw. H. Rijkens
Mw. W. Rooswinkel
Mw. M. Sinaasappel-van der Valk
Mw. N.E.M. Söntken
Mw. I.E. Svensson
Mw. J. Tolman
Mw. I. Vaasen
Mw. H.A. Visser
Mw. J.M.C. de Waal
Mw. M. Wiemer
Mw. L. ten Wolde-Dekker
Mw. A.J. Zimmermann

Vrijwillige museummedewerkers

Mw. E. Truffino-Kamphuis
Mw. A. Kielstra
Mw. E. Raassen-Kruimel

Vrijwilligers museum- en theatershop

Mw. W. Aalberts
Mw. X. Birnie
Mw. G. van den Brink
Mw. A.R. Bruggen-van Netten
Mw. A. Brummer
Mw. H.P. van Buuren
Mw. A.M. Cleef-van Rens
Mw. S. Collot d'Éscury
Mw. M. Creton
Mw. J. van Eck
Mw. M. van Gastel-Tiemessen
Mw. L. Geerts-Mandersloot
Mw. M.C.H.R. Govers-Swaters
Mw. G. Hermans-Lucassen
Mw. M. van Hövell tot Westervlier-Fetter
Mw. M. Kamphuis
Mw. D. Kleijn-de la Bretonière
Mw. A. Kranenberg-de Vlaming
Mw. M. van Laarhoven
Mw. A. van Male-Boersma
Mw. L. Middelburg-van Opstal
Mw. C.L. Onnes-Vink
Mw. Y. Pierik
Mw. O.T.H. Rootinck-van Unen
Mw. O. Schölvinc-de Greef
Mw. L. Schretlen-Vehmeijer
Mw. R. Sjouke
Mw. W. Timmerman
Mw. E.M.H. Veltman-van Lamsweerde
Mw. C. Vinke-Vehmeijer
Mw. I. Voigt

Mw. D.M. de Voogd-de Looff
Mw. A. de Vries
Mw. D. Witkamp
Mw. M. Wijsenbek-van Saane
Mw. Y.C. van Zuiden-Kusters
Mw. W.H. de Zwaan-Kaars Sypesteyn

Rondleiders

Mw. A. van Avezaath
Dhr. D. Blits
Dhr. A.H.J. van den Bosch
Mw. I. Brands
Dhr. A. Driessen
Mw. D. Koninkx
Mw. A.T. Monchen
Mw. M. Onnes

Bijlagen

Publicaties

Annemarie Vels Heijn
Villa De Wilde Zwanen
Singer Laren (Laren 2012)

Hans den Hartog Jager
Cobra tot Dumas
Uitgeverij THOTH (Bussum 2013)

Jan Jaap Heij
Hollands impressionisme
Uitgeverij THOTH (Bussum 2013)

Yann Farinaux-Le Sidaner
Henri Le Sidaner, intieme landschappen
Éditions Monelle Hayot (Château de Saint-Rémy-en-l'Eau, Oise, Frankrijk 2013)

Tentoonstellingen

12-09-2012 t/m 13-01-2013
Erotique Rodin
Erotische tekeningen, aquarellen en beeldhouwwerken van Auguste Rodin.

12-09-2012 t/m 13-01-2013
Naakt op papier
Tekeningen en grafiek van Gijs Voskuyl, Aat Veldhoen, Eddy Roos en Bob ten Hoope.

12-09-2012 t/m 13-01-2013
De vrouwen van Singer
Vrouwenportretten uit de Singercollectie.

24-01-2013 t/m 20-05-2013
Cobra tot Dumas. Collectie De Heus-Zomer
Hedendaagse Nederlandse schilderkunst, beeldhouwkunst en fotografie uit de verzameling van Henk en Victoria de Heus-Zomer.

31-05-2013 t/m 25-08-2013
Hollands impressionisme
Schilderijen en werken op papier van rond 1900 uit een particuliere verzameling in combinatie met stukken uit de Singercollectie.

02-06-2013 t/m 07-07-2013
Caspar Berger. Singer Prijs
Tentoonstelling ter gelegenheid van de toekenning van de Singer Prijs aan beeldhouwer Caspar Berger.

12-07-2013 t/m 25-08-2013
Kunstenarsvereniging Laren-Blaricum
Verkooptentoonstelling van schilderijen, sculpturen en werken op papier van leden van de kunstenaarsvereniging Laren-Blaricum.

06-09-2013 t/m 19-01-2014
Dwars door Frankrijk met Henri Le Sidaner
Een overzichtstentoonstelling van de Franse intimistische schilder Henri Le Sidaner (1862-1939).

06-09-2013 t/m 12-02-2014
Nederlandse modernisten uit eigen collectie
Schilderijen van modernisten als Jan Sluijters, Kees van Dongen en Leo Gestel uit de Singercollectie.

Museale aanwinsten

Overzicht van kunstwerken die in 2013 werden verworven voor de collectie van Singer Laren, inclusief nieuwe langdurige bruiklenen.

13-1-1
Caspar Berger (geb. 1965)
Zelfportret 3, 2005
Brons, hout en staal, 150 x 110 x 110 cm
Aankoop Stichting Vrienden van het Singer Museum

13-2-1

Jan Sluijters (1881-1957)

Staan naakt, op de rug gezien, 1910
Olieverf op doek, 124 x 78 cm
Schenking uit particulier bezit

13-3-1

William Henry Singer Jr. (1868-1943)

In My Garden, Holland, 1911-1913
Olieverf op doek, 100,5 x 105 cm
Aankoop Stichting Vrienden van het Singer Museum,
met steun van de BankGiro Loterij

13-4-1

Pieter de Monchy (1916-2011)

Studie van het Albert Schweitzer Monument te Deventer,
1975 (opnieuw gegoten in 2013)
Brons, 121 x 45 x 31,5 cm
Schenking Pieter de Monchy Stichting

13-5-1

Anton Mauve (1838-1888)

Het pasgeboren lam, ca. 1884
Olieverf op doek, 50 x 70 cm
Schenking uit particulier bezit

13-6-1

Henk Visch (geb. 1950)

New Past, 1992
Brons, 85 x 29 x 50 cm
Aankoop Stichting Vrienden van het Singer Museum,
met steun van de BankGiro Loterij

13-7-1

Jan Sluijters (1881-1957)

Spaanse danseres, 1906
Olieverf op doek, 95 x 107 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-7-2

Jan Sluijters (1881-1957)

Visvrouw, ca. 1911
Olieverf op doek, 76 x 70 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-8-1

Ferdinand Hart Nibbrig (1866-1915)

Engelenkruid (Fluitenkruid), 1897
Olieverf op doek, 66 x 82 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-8-2

Jan Sluijters (1881-1957)

Bosgezicht, 1907
Olieverf op doek, 40 x 50 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-8-3

Jan Sluijters (1881-1957)

Portret van Mademoiselle P., ca. 1915
Olieverf op doek, 95 x 90 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-8-4

Jan Sluijters (1881-1957)

Bokser, 1920
Olieverf op doek, 126 x 97 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-9-1

Raoul Hynckes (1893-1973)

Texelse botters, ca. 1920
Olieverf op doek, 76 x 106 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-9-2

Matthieu Wiegman (1886-1971)

Drie hooischoven in Rhónedal, ca. 1918
Olieverf papier op karton op paneel, 50 x 60 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-9-3

Matthieu Wiegman (1886-1971)

Côte d'Azur, ca. 1918
Olieverf op doek, 37 x 46 cm
Langdurig bruikleen uit particulier bezit

13-10-1

Lou Loeber (1894-1983)

Molen, 1922
Gouache op papier op karton, 56 x 47 cm
Aankoop Stichting Vrienden van het Singer Museum,
met steun van de BankGiro Loterij

13-11-1

Henri Victor Gabriel Le Fauconnier (1881-1946)

Le Songe du Vagabond (drieluik), 1916-1917
Olieverf op doek, 200 x 110, 200 x 200, 200 x 110 cm
Schenking Renée Smithuis

Uitgaande bruiklenen

Van geheimzinnige schoonheid.

Piet Meiners (1857-1903)

Museum Jan Cunen, Oss

27-1-13 t/m 20-5-13

95-11-91 Pieter Meiners (1857-1903)

Boerderij te Zweelo, ongedateerd

Olieverf op paneel, 25 x 35,5 cm

95-11-93 Pieter Meiners (1857-1903)

Stilleven met appels, 1896

Olieverf op paneel, 14 x 24,5 cm

Bijzonder Blaricum

Galerie de Vlierhove, Blaricum

14-4-13 t/m 26-5-13

94-3-1 Evert Pieters (1856-1932)

Aardappeleters, ongedateerd

Olieverf op doek, 100,5 x 130,5 cm

74-6-1 Lou Loeber (1894-1983)

Schuitenvaarder, 1974 (naar ontwerp uit 1928)

Zeefdruk, 29,8 x 43,3 cm

11-7-1 Lou Loeber (1894-1983)

Slapenden, 1974 (naar ontwerp uit 1925)

Zeefdruk, 53 x 53 cm

56-1-201 Willem Dooijewaard (1892-1980)

Chinese herdersjongen, 1925

Olieverf op doek, 75,5 x 50,5 cm

61-3-3 Willem Dooijewaard (1892-1980)

Vismarkt te Nice, 1939

Olieverf op doek, 61 x 81,5 cm

56-1-189 Jacob Dooijewaard (1876-1969)

Mickey, 1939

Olieverf op doek, 81 x 61 cm

60-5-1 Jacob Dooijewaard (1876-1969)

Portret van Jan Hamdorff, wethouder van Laren

(1860-1931), 1930

Olieverf op doek, 85,5 x 80,5 cm

59-4-1 Frans Deutmann (1867-1915)

Poppenmoedertje, ongedateerd

Olieverf op doek, 43 x 32,7 cm

56-1-53 William Henry Singer Jr. (1868-1943)

Junimorgen, 1924

Olieverf op doek, 80,5 x 85,5 cm

07-12-1 Herman Heijenbrock (1871-1948)

Portret van Otto van Rees, ongedateerd

Krijttekening en transparante waterverf, 38,4 x 25,9 cm

07-12-2 Herman Heijenbrock (1871-1948)

Portret van Adya van Rees-Dutillh, 1904

Krijttekening en transparante waterverf, 48,4 x 31,7 cm

Vereeuwigd 1913-2013. Nederlandse portret-kunst in het voetspoor van Frans Hals

De Hallen, Haarlem

8-6-13 t/m 25-8-13

67-1-1 Charlotte van Pallandt (1898-1997)

Portret van de dichter A. Roland Holst, 1963

Brons, 34 x 26 x 27 cm

09-7-6 Jan Sluijters (1881-1957)

Portret van Tonia Stieltjes (Negerin met rode sjaal), ca. 1922

Olieverf op doek, 132 x 116 cm

Utopia 1900-1940 Visies op een nieuwe wereld

Museum De Lakenhal, Leiden

22-9-13 t/m 5-1-14

95-3-1 Else Berg (1877-1942)

Mystieke vijver, 1916

Olieverf op doek, 87,5 x 77,5 cm

Willy Sluiter aan Zee

Katwijk's Museum

28-9-13 t/m 11-1-14

56-1-343 Willy Sluiter (1873-1949)

Badende figuren, ongedateerd

Olieverf op doek, 40,3 x 50 cm

56-1-670 Willy Sluiter (1873-1949)

Katwijk, ongedateerd

Aquarel en sporen van potlood, 33 x 46 cm

57-5-209 Willy Sluiter (1873-1949)

Portret van Evert Pieters, 1905

Zwart en gekleurd krijt, 24,4 x 18,3 cm

Daarom 't Gooi, de kunst en historie van Hilversum en omstreken

Museum Hilversum

4-10-13 t/m 18-1-14

72-10-1 Ferdinand Hart Nibbrig (1866-1915)

Boer met plaggenhak, ongedateerd

Olieverf op doek, 100,5 x 60,5 cm

81-6-17 Ferdinand Hart Nibbrig (1866-1915)

Boerin die de was ophangt, ongedateerd

Olieverf op doek, 64,5 x 56,5 cm

60-1-10 Albert Neuhuys (1844-1914)

Studie van een boerderij, ca. 1890

Olieverf op doek, 46 x 56 cm

56-1-239 Arina Hugenholtz (1848-1934)

Sneeuw in Laren, ongedateerd

Olieverf op doek, 28,5 x 42,5 cm

70-10-3 Paul Gabriël (1828-1903)

Schaapskooien met schapen, ongedateerd

Zwart krijt en witte verf, 32,5 x 47,8 cm

Dromen op doek

Museum Gouda

25-10-13 t/m 30-3-14

56-1-212 Henri Fantin-Latour (1836-1904)

Bosninfen, ongedateerd

Olieverf op doek, 18,8 x 28,3 cm

74-2-1 Hendrik Johannes Weissenbruch

(1824-1903)

Polderlandschap met molens, 1890

Olieverf op doek, 60,3 x 93,5 cm

Theatervoorstellingen

Januari 2013

- 5 Niemand weet, niemand weet (Repelsteeltje)
familie
- 11 Vincent Bijlo *cabaret*
- 17 Percossa *muziek*
- 19 Timon van Athene *toneel*
- 23 Arnout van den Bossche *cabaret*
- 25 Verlies *toneel*
- 30 Nijntje *familie*

Februari

- 1 Haantjes *toneel*
- 7 Oude Meesters *toneel*
- 9 Rapalje *muziek*
- 10 Dali, of hoe word ik beroemd? *familie*
- 13 Ernst, Bobby & de Rest *familie*
- 14 U spreekt met uw moordenaar *toneel*
- 15 Daniel Arends *cabaret*
- 17 Trio Suleika *muziek*
- 19 Eric Vaarzon Morel & Carlos Denia *muziek*
- 21 Terug naar de kust *toneel*
- 25 Cobra tot Dumas. Collectie De Heus-Zomer
lezing

Maart

- 1 Kramer vs Kramer *toneel*
- 3 Cor Bakker en Louis van Dijk *muziek*
- 9 Mathilde Santing *muziek*
- 10 Larissa Groeneveld en Frank van der
Laar *muziek*
- 14 Liefde Levenslang *toneel*
- 15 Het Derde Huwelijk *toneel*
- 16 HyperISH 3.0 *dans*

- 18 Particuliere verzamelingen in vogelvlucht *lezing*
- 22 Martin Simek *cabaret*
- 23 Othello *toneel*

April

- 6 De Kersentuin *toneel*
- 10 Huisvrouwenmonologen *toneel*
- 17 Kommil Foo *cabaret*
- 19 Eerbetoon aan Adele Bloemendaal *show*
- 21 Enaccord *muziek*
- 25 Leo Blokhuis *toneel*

Mei

- 8 Strange interlude *toneel*
- 17 House of cash *muziek*

Augustus

- 30 Laren Jazz *muziek*
- 31 Laren Jazz *muziek*

September

- 17 Haar naam was Sarah *toneel*
- 20 Garland en Minelli *show*
- 30 Le Sidaner *lezing*

Oktober

- 3 De donkere kamer van Damocles *toneel*
- 4 De geluk app *cabaret*
- 5 Dribbel *familie*
- 6 Martijn en Stefan Blaak *orangerieconcert*
- 11 Nhur *cabaret*
- 12 De Hollanders *toneel*
- 18 Spinvis *muziek*
- 19 Levenslang theater *toneel*
- 24 Lavinia Meijer *muziek*

- 26 Hans Dorresteijn *cabaret*
- 27 Monsters dragen nooit schoenen *familie*
- 27 Lidy Blijdorp *orangerieconcert*
- 29 Thriller theater 3 *toneel*

November

- 1 Peter Beets *muziek*
- 2 Yentl *toneel*
- 6 Buurman en buurman *familie*
- 7 Guido Weijers *cabaret*
- 9 Familie *toneel*
- 10 Melanie *muziek*
- 11 Vrouwelijke impressionisten *lezing*
- 14 Chris Hinze *muziek*
- 17 Haydn trio *orangerieconcert*
- 27 Sara Kroos *cabaret*
- 28 Liefde en zo *toneel*

December

- 2 Worpswede *lezing*
- 6 Santiago *muziek*
- 8 Hexagon ensemble *orangerie*
- 14 Nathalie Baartman *cabaret*
- 15 Carmen *familie*
- 18 De passievrucht *toneel*
- 19 De goede mens van Sezuan *toneel*
- 22 A happy dixie christmas *muziek*

Sponsors

Hoofdsponsors per 31 december 2013

BankGiro Loterij, Amsterdam
Gemeente Laren
ABN AMRO MeesPierson, Amsterdam
BoerCroon, Amsterdam
Egeria, Amsterdam
Egon Zehnder International, Amsterdam
McKinsey Company Netherlands, Amsterdam
Nauta Dutilh, Amsterdam
PwC, Amsterdam

Projectponsors

Turing Foundation, Amsterdam
Velthuis Kliniek, Equipe Zorgbedrijven, Eindhoven

Partners

NRC Handelsblad, Amsterdam
AVRO, Hilversum

SINGER LAREN

Oude Drift 1
1251 BS Laren
Postbus 497
1250 AL Laren

T 035 539 39 39
F 035 531 77 51

www.singerlaren.nl

colofon

ontwerp Studio Berry Slok, Amsterdam
uitgave Stichting Singer Memorial Foundation, Laren mei 2014